Felsefe ile Düşünme - 2

1. Şu an sizin için önemli olan nedir? diye sorulsa açlığın sınırında olan bir kişi "yiyecek" der. Sıcaktan bunalan bir kişi "serinlik" der. Kendisini yalnız hisseden birisi, "başka insanlarla beraber olmak" der. Acaba tüm bu ihtiyaçlar karşılansa, yine de tüm insanları ilgilendiren başka şeyler var mıdır? Evet, her şeyin ötesinde, insanların ihtiyaç duyduğu başka bir şey vardır: "İnsanlar, kim olduklarını ve neden yaşadıklarını bilmek" isterler. Bu isteklerini karşılamak için de felsefi bir tavıra ihtiyaç duyarlar.

Bu parçaya göre felsefeyle ilgili çıkarılabilecek en doğru yargı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Felsefe, sorduğu sorularla bilimin ufkunu açar.
B) Felsefe, insanların yaşamını anlama ve hakikati görme merakından doğar.
C) Felsefe, yaşamın sınırlı alanlarında insanlığa ışık tutan bir disiplindir.
D) Felsefe, binlerce yıldan beri ortaya konan fikir ve düşünceleri tanıma olanağı sağlar.
E) Felsefe, pratik yaşamda akıl yürütebilmek için gerekli temelleri oluşturur.

2. Her çağdaki sanatsal yaratımın özellikleri ve anlamı her zaman kendi ifadesi olduğu toplum tasarısıyla nedensel bir bağlantı içindedir. Buna göre sanat, toplumsal tepkilerin ve düşünce farklılıklarının etkisinde kalmıştır. Toplumsal bilinç biçimi geliştikçe ve toplumun manevi yaşam içindeki rolü arttıkça, toplumsal devinimlerin sanat yaratımı üstündeki etkisi de o denli artmıştır.

Bu parçaya göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) Toplumun sanat üzerinde bir etkisi yoktur.
B) Sanat evrensel ürünler ortaya koyar.
C) Sanatçı topluma yön veren bir kişidir.
D) Sanat üretildiği toplumdan etkilenir.
E) Toplumun sanata etkisi sanatçıyı kısıtlar.

3.
- Sıcak havalarda ince, soğuk havalarda kalın giysiler giyilmesi gerektiğinin bilinmesi
- Suyla dolu bir havuza taş gibi bir madde atıldığında taşın dibe batacağının bilinmesi

Verilen bilgilerin ortak özelliği aşağıdakilerden hangisidir?

A) Sezgisel olmaları
B) Deneyimlerle elde edilmesi
C) Doğuştan, akıl yoluyla gelen bilgiler olması
D) Temelinde inanç bağının bulunması
E) Olgusal bağlantılarının bulunması

4. Öğretmenin, sınıfta uygulayacağı herhangi bir test için yetkin oluşu, onun bu konuyu tam manasıyla özümsemiş olduğu anlamına gelir. Çünkü sınayan, sınanandan daha yetkin olmalıdır. Bir röntgeni inceleyen doktorun hastalığın nerede olduğunu görebilmesi gibi, öğretmende cevap kağıdına baktığı zaman öğrencinin yanıtından, o konuyu hangi ölçüde öğrendiğini veya nerelerde eksikliklerinin olduğunu çıkarsayabilir.

Paragrafta anlatılmak istenen düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

A) Doğru bilgi üretmek için küçük detaylara bakmak zaman kaybıdır.
B) Belli bir alandaki yetkinlik, o alanın derinlemesine kavranmış olmasına bağlıdır.
C) Metafizik önermelerin doğruluğunu denetlemek, uzmanların işidir.
D) Doğru bilgi yoktur, olsa da bilinemez ve başkasına aktarılamaz.
E) Doğru bilginin ölçütü günlük yaşamda işimize yaramasıdır.

5. Evreni ve insanı açıklamaya çalışan dinin kaynağında Tanrı inancı vardır. Bu inanç dinde sezgi, vahiy ya da kutsal kitap aracılığıyla temellendirilir. Dinde eleştiriye, temel iddiaların doğruluğundan kuşku duymaya hiçbir şekilde yer yoktur.

Bu parçada vurgulanan dini bilginin özelliği aşağıdakilerden hangisidir?

A) Sorgulamaya kapalı olması
B) Evrensel mesajlar vermesi
C) Toplumsal yaşamı şekillendirmesi
D) Ahlaki ögeler içermesi
E) Toplumsal kontrol aracı olması

6. Aristoteles'i içinde bulunduğumuz bu dünyada, var olan şeyler arasındaki düzen fikri, "nedensellik" ilkesine itmiştir. Hume ise tam tersine "nedensellik" düşüncesini reddedip, bunun bir alışkanlıktan kaynaklandığını, evrende düzensizliği de görebileceğimizi savunmaktadır.

Bu iki görüşten yola çıkılarak aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

A) Evrende bir amaçlılık ve yönelim vardır.
B) Evren tek bir şey tarafından oluşturulmuştur.
C) Evrende amaçlılık söz konusu değildir.
D) Her ikisi de varlığın var olma amacını sorgulamıştır.
E) Her ikisinin de düzen ve nedensellik arasındaki ilişkiye bakış açıları farklıdır.

7. Felsefe tarihinde pek çok filozof, töz problemiyle ilgilenmiştir. Leibniz cevherlerin sonsuz sayıda, her biri bölünemez bir "monad"; yani bir "birlik"ten oluştuğunu düşünmektedir. Demokritos'un söylediğinin tersine, cevherin etkinliğini ve gücünü, maddî bir şey olarak değil, maddî olmayan bir şey olarak düşünmüştür. Descartes ise varlığın "ruh-beden" olmak üzere iki, Spinoza ise "bir" cevherden oluştuğunu ifade etmektedir.

Parçada anlatılan görüşlerin ortak problemi aşağıdakilerden hangisidir?

A) Varlığın özünde madde olup olmaması
B) Tözün nitelik ve niceliğinin ne olduğu
C) Cevherin mahiyetinin anlaşılamaması
D) Varlığın somut ya da soyut olması
E) Cevherin niteliği ve sayısının değişmemesi

8. Berkeley görünüş ve gerçeklik ikilemi sorununu ele aldığında, varlığı algı yoluyla temellendirmek istemiştir. Dış dünyanın gerçekliğini zihin tarafından algılamayla temellendiren Berkeley için duyum ve deneyim dışında bir hakikatten söz edilemez. Ancak Berkeley'in aksini savunan görüşün argümanına bakılırsa "benim göremiyor olduğum şeylerin var olma ve olmama olasılığı, aslında aynı doğruluk değerine sahiptir." Bu durumda tek tip bakış açılarından kaçınmak gerekir.

Paragrafta Berkeley'e yapılan eleştiri aşağıdakilerden hangisidir?

A) Tek gerçekliğin ideal varlıklar olması
B) Gerçekliğin, salt algıya dayandırılarak açıklanması
C) Görünen ve gerçeklik ikileminin zihinsel bir yanılgı olması
D) Dış dünyanın gerçekliğinin reddedilememesi
E) Gerçeği algıya dayandıranların, metafiziği reddetmemesi

9. Felsefe öğretmeni Nejla Hanım ahlak felsefesi dersinde sınıfa bir soru yöneltmiş ve Ahmet ile Hülya'dan aşağıdaki cevapları almıştır.

Ahmet: Ahlak insanın ortaya koyduğu bir ürün değildir. Doğaüstü bir güç tarafından belirlenmiştir.

Hülya: Bence ahlak insan zihninin bir ürünüdür.

Bu cevaplara göre öğretmenin sorusunun aşağıdakilerden hangisi olduğu söylenebilir?

A) Ahlakın kaynağı nedir?
B) Ahlaki eylemlerin amacı nedir?
C) Evrensel ahlak yasaları mümkün müdür?
D) İnsan ahlaki eylemde bulunurken özgür müdür?
E) Bütün insanlar için ortak bir iyi ve kötü var mıdır?

MEB 2018 - 2019 • Ölçme, Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğü

10. 20. yy'da etik, "iyi", "doğru", "ödev" gibi kavramların ne anlama geldiğinin gösterilmesi ve "neden yalan söylememem gerekir?", "niçin ahlaklı olmalıyım?" türünden soruların temellendirilmesiyle yetinirken, günümüzde özellikle teknoloji alanında yaşanan hızlı değişim, sadece doğada değil, bizim yaşamımızda ve gelecek nesiller üzerinde de çeşitli tahribatlara yol açmaktadır. Bu nedenle günümüz etiği sadece teorik tartışmalar yapmakla kalmayıp insanın ve doğanın karşı karşıya kaldığı sorunlarla ilgili çözüm üretmek üzerine de çalışmaktadır.

Aşağıdakilerden hangisi bu durumun sonucu olarak gösterilebilir?

A) İnsan merkezli bakış açısı gelişmiştir.
B) Uygulamalı etik ve alanlarının önemi giderek artmıştır.
C) Etik, ahlaki eylemin amacı nedir? sorusu ile kendini sınırlamıştır.
D) İnsanın doğaya egemen olması gerektiği görüşü pekişmiştir.
E) Teknolojik gelişmelerin her durumda desteklenmesi gerektiği anlaşılmıştır.

11. "İnsan yalnızca evrenin bir unsuru, bütün tarafından belirlenmiş doğanın küçük bir parçası, evren makinesi içinde basit bir dişlidir." **diyen bir düşünürün görüşleri aşağıdaki yargılardan hangisi ile çelişir?**

A) Ahlaki özgürlükten söz edemeyiz.
B) Evren mekanik ve bilimsel yasalara göre işlemektedir.
C) Ahlaki kararlar insan iradesinin dışındaki nedenlere bağlıdır.
D) İnsan doğal, toplumsal ve psikolojik olarak belirlenmiştir.
E) İnsan ahlaki eylemde bulunurken kendi iradesi ile hareket eder.

12. Sokrates'in Menon diyaloğundaki ünlü çıkarımı şöyledir:

Öncül 1: Kötü biri, zarar vermeye eğilimlidir.

Öncül 2: Hiç kimse isteyerek başkalarını zarar vermeye eğilimli kılmaz.

Sonuç: Hiç kimse, birini isteyerek kötü insan haline dönüştürmez.

Bu çıkarımdaki argüman aşağıdaki hangi şekilde <u>değerlendirilemez</u>?

A) Kötülük, zarar vermeye eğilimlidir.
B) Kimse isteyerek yanlış yapmaz.
C) Bir kişi diğerine farkına varmadan zarar verebilir.
D) Hiç kimse kötü değildir.
E) Kötülük bilgi eksikliğinden kaynaklanır.

Cevap anahtarına ulaşmak için karekodu okutunuz.